

Hovedpunkter i Medieansvarsutvalgets utredning

1. Kort resymé av mandatet

Medieansvarsutvalget er gitt i oppgave å vurdere systemet for plassering av ansvar innenfor massemediene. Særlig har utvalget sett på:

- Tiltak og tjenester som kan styrke beskyttelsen og håndhevelsen av enkeltmenneskers personvern i møtet med mediene – herunder spørsmålet om å etablere et medieombud.
- Spørsmålet om hvilke medier som kan påberope kildevern og spørsmålet om kilders rett til anonymitet.
- Spørsmålet om hvem som har ansvar for brukergenerert innhold.
- Det strafferettslige redaktøransvaret.
- Det økonomiske og strafferettslige ansvaret til medieforetak.
- Om det bør lages en egen medieansvarslov.

2. Styrking av enkeltindividers personvern i møtet med mediene

- Medieansvarsutvalget går ikke inn for å etablere et *medieombud*, og viser til at pressens selvdømmeordning fungerer godt.
- Derimot ser utvalget behov for å styrke den enkeltes beskyttelse innenfor *sosiale medier og andre medier uten en sentral redaktørfunksjon*. Utvalget konstaterer at problemet i slike medier ikke er mangel på regelverk, men på håndhevelse. Utvalget ser derfor behov for lavterskeltilbud som kan bidra til å løse konflikter gjennom dialog. Utvalget trekker særlig frem at informasjons- og hjelpetjenesten *slettmeg.no* bør styrkes og videreutvikles. Utvalget mener at det bør treffes tiltak som bidrar til å synliggjøre *slettmeg.no* i samfunnet generelt og i skolen spesielt. Tjenesten bør tilføres økte ressurser for å bygge opp kompetanse og for å kunne møte behovet hos brukerne.
- Utvalget foreslår også at *Datatilsynet får utvidet myndighet* til å behandle personvernspørsmål utenfor de redaktørstyrte mediene.¹ Slik forvaltningsmessig behandling vil også etablere et bedre grunnlag enn i dag for å sikre effektiv kontroll med barns rettigheter. Som ledd i styrkingen av den enkeltes personvern foreslår utvalget samtidig at *Datatilsynet* skifter navn til *Personverntilsynet*.
- For å styrke den enkeltes personvern foreslår utvalget også at *skyldkravet ved overtredelse av straffelovens bestemmelse om vern av privatlivets fred* blir justert fra forsett til uaktsomhet. Særlig for medier uten en redaktørfunksjon kan dette ha en preventiv effekt.

---

¹ Konkret gjøres dette ved å oppheve unntaket for behandling av personopplysninger med et "opinionsdannende formål" i personopplysningsloven § 7. Det tilsvarende unntaket for "journalistiske formål" opprettholdes.

3. Kildevern

- Kildevernreglene er i dag mediespesifikke og knyttet til ”redaktøren av et trykt skrift”, ”kringkastingssjef” osv.
- Utvalget går inn for en viss *utvidelse av rekkevidden til reglene om kildevern* og viser til at det ikke bør være avgjørende at virksomheten er organisert som et tradisjonelt massemedium.
- Utvalget mener at det i stedet bør være avgjørende virksomheten har et *journalistisk* formål. Både bloggere og twitrere kan i prinsippet ha journalistisk formål og vil etter utvalgets forslag etter forholdene kunne påberope kildevern.
- Redaktørstyrte medier som driver aktivt presseetisk arbeid og som står sentralt i gjennomføringen av pressens samfunnsoppdrag vil i praksis alltid kunne påberope kildevernet, men utvalgets forslag åpner for at også andre aktører, for eksempel bloggere, vil kunne nyte godt av vernet der det konkret er grunn til det – dvs. der det blir publisert opplysninger det er viktig for samfunnet å kjenne til.

4. Brukergenerert innhold

- Utvalget foreslår ikke særbestemmelser om mediens ansvar for brukergenerert innhold. Å knytte slikt ansvar spesifikt til redaktørfunksjonen ville skape forskjeller mellom mediene, siden ikke alle medier har en redaktør. Om lovgivningen pålegger redaktører eller redaktørstyrte medier særskilte forpliktelser, kan det lede til at nettdebattene skyves over i den uredigerte sfæren.
- Utvalget ønsker heller ikke å innføre krav om forhåndssensur innad i den enkelte redaksjon, og viser til at den enkelte bruker selv har ansvar for det innholdet vedkommende publiserer.
- I redaktørstyrte medier vil ansvarsforholdene i praksis være klare, og det er pressens og redaktørens oppgave å utvikle retningslinjer for brukergenerert innhold og å fjerne ulovlig innhold.

5. Redaktøransvaret

- Det objektive redaktøransvaret gjelder i dag bare innenfor trykte medier og kringkasting, og bare for medier som selv har valgt å ha en redaktør.
- Digitaliseringen og konvergensutviklingen har imidlertid gjort det vanskeligere enn før å si hva som er et ”massemedium” og hvem som er redaktør. I denne situasjonen mener utvalgets flertall at det er uheldig å knytte så sentrale ting som straffansvar eller ansvarsfrihet til formelle begreper og organisasjonsstrukturer.
- Samtidig er det slik at lov om redaksjonell fridom både sikrer redaktørens suverene beslutningsmyndighet og er et viktig symbolsk uttrykk for redaktørinstituttet.
- Flertallet² går derfor inn for å *opphøve særbestemmelsen om strafferettslig redaktøransvar* og vil falle tilbake på det alminnelige prinsippet om at den som konkret er å bebreide for at ulovlige ytringer blir publisert kan holdes ansvarlig. Det

---

² Austenå, Bergan, Fløisbonn, Lerø, Røssland, Skogerbø, Ulrichsen og Aarli.

er et prinsipp som er nøytralt og som gjelder både for trykte medier og et hvert medium på Internett.

- Mindretallet³ ønsker derimot å bygge ytterligere opp om redaktørinstituttet ved å la mer av lovgivningen knyttes opp mot redaktørfunksjonen. Mindretallet i utvalget går derfor inn for å etablere et *objektivt eneansvar for redaktører* – slik at det utelukkende er redaktøren som kan holdes strafferettslig ansvarlig der et redaktørstyrt massemedium publiserer ulovlig materiale.

6. Foretaksstraff

- Flertallet i utvalget vil ikke innføre formelle begrensninger i adgangen til å anvende foretaksstraff mot medievirksomheter, og viser til at Høyesteretts praksis viser at foretaksstraff mot medievirksomheter ikke har blitt brukt der Grunnloven § 100 og hensynet til ytringsfriheten taler i mot.
- Mindretallet i utvalget vil innføre en formell begrensning i adgangen til å anvende foretaksstraff mot redaktørstyrte medier.

7. Anonymitetsrett, etterforskningsforbud osv

- Flertallet i utvalget vil ikke innføre ytterligere bestemmelser som supplerer kildevernet og som fastsetter at kilden aldri kan møtes med reaksjoner, at det aldri kan innledes etterforskning for å finne ut hvem kilden er, eller som innfører lovbestemt taushetsplikt og vitneforbud for medarbeidere i massemedia.
- Utvalgets mindretall vil gi dagens regler om kildevern en mer absolutt utforming og i forlengelsen av dette innføre slike bestemmelser som ytterligere beskytter kildens selvstendige rett til anonymitet.

8. Medieansvarslov

- Utvalgets flertall har ikke kommet med forslag som gjør en slik lov naturlig. Prinsipielt mener flertallet dessuten at en egen medieansvarslov er uheldig. Ytringsfriheten og rettighetene som følger av Grunnloven § 100 tilkommer enhver og lovgivningen kan ikke forbeholde ytringsfriheten og ansvaret som følger med for visse medier omfattet av en spesiell lov.
- Mindretallet i utvalget går inn for å etablere en egen medieansvarslov. Mindretallet viser bl.a. til at selv om alle medieformer på hver sin måte har verdi for både individ og samfunn har ikke alle medievirksomheter den samme betydningen for den allmenne informasjonsformidlingen og samfunnsdebatten. Dette innebærer at lovgivningen på mediefeltet må ta hensyn til visse grunnleggende strukturer og institusjonelle forhold.

---

³ Brurås, Flikke og Hjeltnes